

Uskonyhteys ja ekumeeninen vieraanvaraisuus

Kirkon monikulttuurisen työn mietteitä ev.lut. kirkon ekumeenisen strategian äärellä

Tavoite I: Tavoittelemme kirkon näkyvää ykseyttä

Mitä kohti suunnistamme?

Ekumenia avaa ikkunan yhteiskunnassamme jo läsnä olevaan monikulttuuriseen todellisuuteen. Monikulttuurisuuden tuomat kristillisyyden muodot laajentavat perinteisiä ekumeenisiä yhteyksiä. Kirkkomme tulevaisuus on väistämättä entistä ekumeenisempi.

Kirkko on avoin kaikille tulijoille. Maahanmuuttajat haastavat meitä inhimilliseen ja aidosti ystävälliseen kohtaamiseen. Tarvitsemme entistä enemmän "etsivää ekumeniaa", jossa kutsumme kristittyjä maahanmuuttajia jumalanpalveluksiin ja seurakunnan muihin tilaisuuksiin. Ohjaamme kristittyjä maahanmuuttajia myös oman tunnustuksensa mukaiseen seurakuntaan. Jumalanpalveluselämässä noudatamme kirkkomme ekumeenisiä sopimuksia ja kirkon lähetysstrategian linjauksia.

Kristittyjen yhteys on matkalla oloa, pyrkimystä sisaruuteen ja veljeyteen, yhteyden kehkeytymistä ja rakentamista. Kristittyjen yhteyden yleisenä perustana ovat usko Kolmiyhteiseen Jumalaan ja yhteinen Kristus-todistus. Raamattu ja rukous ovat kristittyjä yhdistäviä konkreettisia asioita. Siksi niitä on pidettävä esillä. Tavoittelemme kirkkojen välisin teologisin keskusteluin myös ehtoollisyhteyttä näkyvän ykseyden keskeisenä merkinä. Tämän edellytyksenä on riittävä opillinen yksimielisyys sekä kasteen, ehtoollisen ja kirkon viran tunnustaminen. Nykyisin kirkollamme on ehtoollisyhteys Luterilaisen maailmanliiton jäsenkirkkojen lisäksi Porvoon kirkkoyhteisön jäsenkirkkojen, Saksan evankelisen kirkon jäsenkirkkojen, Suomen metodistikirkkojen sekä Skotlannin kirkon kanssa. Kristittyjen keskinäinen yhteys näkyy myös rakkauden palveluna ja apua tarvitsevien auttamisena. Seurakunnan työntekijät ja seurakuntalaiset antavat konkreettista apua uusille tulijoille, jotka etsivät paikkaansa.

Monikulttuurinen todellisuus haastaa meitä tutustumaan uusiin, kielelliseltä ja kansalliselta pohjalta toimiviin yhteisöihin ja erikielisiin jumalanpalvelusyhteisöihin. On tärkeä saada kristittyjä maahanmuuttajia keskustelemaan yhteyden muodoista. Kunkin oma tausta ja perinne vaikuttavat teologisiin painotuksiin myös suhteessa kristittyjen yhteyteen.

Miten siihen pyrimme?

- Vieraanvaraisuus on kiinnostusta muita kohtaan. Avoimet ovet, tervetulleeksi toivottava ilmapiiri, kontaktihenkilöt, kirkkokahvit, ateriyhteys ja yhteinen kieli rakentavat siltoja seurakuntaan.
- Englanninkielinen ovi seurakuntaan tulisi hyväksyä yhä tärkeämpänä, kokoavana seurakunnan työn ulottuvuutena. Seurakunnat voivat jakaa uusille tulijoille myös omankielisiä Raamattuja.

- o Eritaustaisia kristittyjä tulisi kutsua mukaan paitsi jumalanpalveluksiin myös niiden suunnitteluun, jolloin jumalanpalvelus olisi aidosti yhteinen. Suunnittelussa voidaan pohtia vaihtoehtoisia toteutusmahdollisuuksia esimerkiksi esirukoukselle. Erytismessut, kuten monikulttuurinen ja ekumeeninen Maailmojen Messu, madaltavat kynnystä osallistumiseen.
- o Jumalanpalvelusta on hyvä avata myös tiedollisesti. Mitä liturgia ja symboliikka tarkoittavat? Painettuun messukaavaan voi lisätä selostuksen siitä, mistä eri osiossa on kyse. Esimerkiksi Kajaanissa pidetään Pyhä messu -tilaisuuksia, joissa papit ja kanttorit avaavat messun merkitystä ja rekrytoivat samalla vapaaehtoisia sen toteuttamiseen.
- o Seurakuntaan perehdyttämiseen voi liittää yhteisiä temaattisia pohdintoja. Miten rukoilen? Mitä jumalanpalvelus merkitsee minulle? Yhdessä avaaminen sekä odotusten jakaminen hengellisestä elämästä voivat lisätä keskinäistä ymmärrystä.
- o Kristityille maahanmuuttajille tulee antaa tilaa uskosta jakamiseen. Uusia mahdollisuuksia keskinäiselle jakamiselle voi löytyä esimerkiksi seuraperinteestä.
- o Kirkolliset toimitukset ovat erinomaisia ekumeenisten käytäntöjen toteuttamismahdollisuuksia. Näitä mahdollisuuksia tulisi lähestyä ilon näkökulmasta, ei problematisoiden esim. kummeuden kohdalla.
- o Ekumeenista vieraanvaraisuutta voi osoittaa antamalla seurakunnan tilojen kristittyjen ryhmien käyttöön. Tilan antamisen myötä seurakunnan tulee aktiivisesti ja määrätietoisesti etsiä yhteyttä ryhmän kanssa, sopia yhteydenpidon muodoista ja käytännön kysymyksistä. Jonkinlainen yhteistyön ja keskinäisen tutustumisen tavoite tulisi olla edellytys tilojen käytölle.
- o Paikallisekumeeniset toimikunnat voivat kutsua kaikki alueensa kristilliset kirkkokunnat ja ryhmät koolle keskinäiseen tutustumiseen ja neuvotteluun. Maahanmuuttajatyön piirissä on konkreettisia yhteistyön kokemuksia muiden kirkkokuntien kanssa. Nämä pitäisi nostaa näkyviin esimerkkeinä ekumenian hyvien tapojen noudattamisesta.
- o Piispantarkastuksien yhteydessä on erinomainen mahdollisuus tutkia seurakuntien elämää ja toimintaa myös ekumeenisen vieraanvaraisuuden suhteen.

Tavoite II: Huolehdimme heikoimmista ja kannamme maailmanlaajuista vastuuta

Mitä kohti suunnistamme?

Sosiaali-eettisissä kysymyksissä on hyvä mahdollisuus tehdä ekumeenista yhteistyötä. Tästä on runsaasti kokemusta mm. turvapaikanhakijoiden ja muiden maahan muuttaneiden ihmisten oikeuksien ajamisessa. Motivaatiomme perustuu Kristuksen käskyyn etsiä yhteyttä ja rakastaa lähimmäistä, kirkkojen veloitteelle sosiaali-eettiseen toimintaan ja keskusteluun siitä sekä näkemykseemme uskontojen roolista rauhan rakentajina.

Miten siihen pyrimme?

- Haavoittuvassa asemassa olevia on keskuudessamme ja maailmalla, ja edessä on aina uusia auttamistarpeita. Yhteistyöhön on monia mahdollisuuksia: kansainvälisessä diakoniassa, henkisen ja aineellisen tuen tarjoamisessa, yhteiskunnallisiin rakenteisiin vaikuttamisessa ja epäoikeudenmukaisuuteen puuttumisessa sekä ihmisoikeuksien yhteisessä puolustamisessa.
- Ekumeeninen rauhan, ihmisoikeuksien ja kansainvälisen vastuun rukouspäivä ja muut teemapäivät tarjoavat rakenteen yhteiselle tekemiselle eri kirkkokuntien ja myös uskontokuntien kesken.
- Eri seurakuntien yhteistyömahdollisuuksia diakoniassa kannattaa tutkia ja edistää.

Tavoite III: Edistämme ekumeenista ulottuvuutta kirkon ja sen jäsenten elämässä

Mitä kohti suunnistamme?

Ekumeeninen kasvaminen on rinnalla kulkemista, jossa hyväksymme toinen toisemme erilaisena. Tie etenee tutustumisesta toisen arvostamiseen, ei ensisijaisesti vaativan kuuloiseen ykseyden saavuttamiseen. Ekumeenisen yhteistyön piiriä tulisi laajentaa maahanmuuttajien perustamiin uusiin seurakuntiin. On tärkeää, että ekumeeninen yhteistyö tapahtuu tasavertaisesti ja vastavuoroisesti jakaen. Ekumeenisen dialogin taidossa on keskeistä kykyä kertoa omasta uskosta ja uskonelämästä.

Miten siihen pyrimme?

- Kokemuksellinen oppiminen voi tapahtua seurakuntalaisten keskuudessa mm. yhteen tulemisen, tutustumisen, ruokayhteyden (agape-ateria), tilayhteyden, diakonisen yhteyden tai vaikka ekumeenisen saunaillan kautta. Toinen toisensa tunteminen palvelee paikallista yhteistyötä ja ekumeniaa.
- Ekumeniaa voi edistää myös hengellisen matkakumppanuuden kautta: oppimalla uskomaan yhdessä mutta erilaisina.
- Ekumeenisen tietämyksen lisääminen vaikuttaa asenteisiin. Oman ymmärryksen avartumista on tärkeä jakaa omassa työyhteisössä ja elinpiirissä.
- Maahanmuuttajien kanssa toimineille työntekijöille on kertynyt paljon kokemusta ekumeenisista suhteista ja vuorovaikutuksesta ympäri maailmaa Suomeen tulleiden kristittyjen kanssa. Monikulttuurinen työ voi toimia suurennuslasina kristikunnan moninaisuuden omassa maassamme.

- Lähetysjärjestöjen kautta on olemassa laajat yhteydet eri puolelle maailmaa. Tämä asiantuntemus on tärkeä voimavara myös maahanmuuttajatyössä.
- Monikulttuurisen työn ja ekumenian koulutuksessa tarvitaan valmiuksia kohdata hyvin monenlaista kristillisyyttä. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. opetusta karismaattisuudesta ja henkivaltojen erottamisesta.
- Ekumeeninen kasvatus ja globaalikasvatus lisäävät ymmärrystä kirkosta maailmanlaajana yhteisönä.

Tavoite IV: Vahvistamme kirkon jäsenyyden merkitystä maailmalla ja Suomessa

Mitä kohti suunnistamme?

Yhdenvertaisuus, saavutettavuus, monimuotoisuus ovat uusimpia yhteiskunnan taholta tulevia haasteita kirkolle. Niissä kaikissa on kyse osallisuudesta. Osallisuuden vahvistaminen on kirkon keskeinen tulevaisuuden kysymys. Kirkon tulisi olla jäsentensä näköinen ja kaikkien saavutettavissa.

Monet maahanmuuttajat tulevat maista, jotka eivät ole yhtä sekularisoituneita kuin omamme. Uskonto on saattanut ollut heille oleellinen osa arkitodellisuutta ja sille toivotaan löytävän paikan myös uudessa asuinmaassa. Joidenkin kohdalla syy maastamuuttoon on voinut johtua nimenomaan uskonnosta. Tällöin mahdollisuus uskonnon harjoittamiseen voi olla erityisen tärkeä. Tämän vuoksi on tärkeää, että tiedostamme uskonnon harjoittamisen merkityksen maahanmuuttajien lähtömaissa.

Yhteyden rakentaminen maahanmuuttajien kielelliseltä ja kansalliselta pohjalta toimiviin seurakuntiin ja jumalanpalvelusyhteisöihin on tärkeää erityisesti seuraavien sukupolvien maahanmuuttajataustaisia lapsia ajatellen, jotta he voivat kiinnittyä suomalaiseen seurakuntaelämään.

Monikulttuurisen kirkon haasteena on erilaisuuden hyväksyminen, oman ja muiden uskonto- ja kulttuuriperinteen tuntemus ja kunnioittaminen. Kirkon sisällä tarvitaan tilaa erilaisille tavoille tunnustaa uskoa ja elää kristittyinä.

Miten siihen pyrimme?

- Omalla paikallamme ja seurakunnassamme voimme pysähtyä pohtimaan, mitä ja keitä varten seurakunta on olemassa. Miten huolehditaan siitä, ettei kukaan ihminen tai mikään ryhmä koe jäävänsä ulkopuolelle? Mitä seurakunnan käytännössä tarkoittavat verbit: olemme avoimia, ymmärrämme, hyödynnämme, kutsumme? Mitä tukeminen on, miten ja mihin kutsumme, millä keinoin?

- Osallisuuden merkitystä voidaan avata keskustelemalla, mitä kirkon jäsenyys merkitsee meille ikämme kirkossa olleille. Entä mitä se merkitsee maailmalta tänne muuttaneille? Kokemus yhteisöön kuulumisesta on keskeistä ja usein paljon merkityksellisempää eletessä poissa kotimaasta.
- Seurakuntaan kiinnittymistä voidaan vahvistaa huomioimalla seurakuntaan liittynyt esimerkiksi jumalanpalveluksessa ja toivottaa uusi jäsen yhteisesti tervetulleeksi. Jäsenyydellä tulee myös olla joku sisältö ja merkitys.
- Kristittyjä maahanmuuttajanuoria kannattaa innostaa mukaan rippikouluun. Heidän vaikutuksensa voi edistää keskinäistä ymmärrystä uskon kysymyksissä.
- Monikulttuurisuuden tulisi näkyä entistä enemmän kirkon työntekijäkunnassa ja myös seurakuntalaisissa. Tämän vuoksi meidän tulisi edistää vapaaehtoisten rekrytointia ja perehdyttämistä sekä maahanmuuttajien työharjoittelua ja työllistämistä seurakuntiin.

Tavoite V: Viemme viestiä ja keskustelemme avoimesti

Mitä kohti suunnistamme?

Ekumeeniset yhteydet tuovat ylistyksen ja julistuksen erilaisia tapoja lähellemme ja opeteltavaksemme. Ne eivät kumoa omia tapojamme. Erojen huomioonottaminen on merkityksellistä. On hyvä pohtia oikeutta olla erilainen ja säilyttää oma identiteetti sen lisäksi että etsitään yhteisyyden muotoja. Uskon erilaisia ilmenemismuotoja ja hartauden malleja tulisi tuoda näkyviin seurakunnissa entistä avoimemmin. Toisenlaisiin muotoihin ja tapoihin perehtyminen voi johtaa omien toimintatapojen arvioimiseen.

Miten siihen pyrimme?

- On tärkeää käydä keskustelua siitä, kenen kanssa "suostumme" uskon yhteyteen. Voiko kokemamme "liika erilaisuus" estää yhteyksien solmimista? Miten suhtaudumme opilliseen tai hengelliseen erilaisuuteen? Miten suhtaudumme karismaattisiin, persoonajohtosiin ryhmiin?
- Miten käsittelemme ennako-olettamuksiamme erilaisuudesta? Voivatko erilaiset piirteet muiden hartauden muodoissa ja sopivaisuuskäsityksissä olla muuta kuin ärsytyksen aihe? Miten suhtaudun spontaaneihin ja yllätyksellisiin toimintoihin?
- Kirkon maahanmuuttajatyössä toimivat voivat olla aktiivisia oman seurakunnan tai alueen seurakuntien työyhteisöjen koulutuksessa, joissa käsitellään tämän päivän ekumeniaa.
- Seurakuntien tiloissa kokoontuu monia ryhmiä, jotka kuuluvat kotimaidensa tai muiden Euroopan maiden kirkkokuntiin. Kansainvälisissä yhteyksissä kannattaa huomioida myös erikielisten maahanmuuttajaseurakuntien ja kirkkojen kattojärjestöt.

Tavoite VI: Uudistamme ekumeenisen toimintamme rakenteita

Mitä kohti suunnistamme?

Uudet seurakunnat ja kristittyjen yhteisöt haastavat luterilaisia seurakuntia ekumeeniseen avoimuuteen. Ekumeenisessa toiminnassa keskeisellä sijalla on luottamuksen rakentaminen, sillä ilman sitä ei yhteisille ponnistuksille ole pohjaa eikä motivaatiota. Luottamuksen syntyminen edellyttää oman identiteetin turvallisuutta. Myös yhteinen spirituaalinen kokemus on tärkeää.

Miten siihen pyrimme?

- Luterilaisten seurakuntien tulisi aktiivisesti rakentaa yhteyttä paikkakunnalla vaikuttaviin kansalliselta ja kielelliseltä pohjalta toimiviin seurakuntiin ja erikielisiin jumalanpalvelusyhteisöihin. Perinteisten ekumeenisten kumppaneiden lisäksi tarvitaan foorumi, jossa kaikki uudet kristilliset ryhmät ovat mukana.
- Säännöllisesti kokoontuvat, entistä laajemmat paikalliset ekumeeniset tapaamiset voivat edistää kirkon näkyvää yhteyttä. Tapaamisten ei tulisi olla velvollisuuspainotteisia tai nimellisiä. Vapaissa uskonyhteisöissä ja maahanmuuttajien yhteisöissä kaivataan yhteisiin tapaamisiin ennen kaikkea rukousyhteyttä. Esimerkkiä voidaan ottaa pääkaupunkiseudulta, jossa luterilainen seurakunta on pitkällä aikajänteellä rakentanut yhteyttä kristittyjen maahanmuuttajaryhmien ja kansainvälisten seurakuntien johtajien kanssa. Hengellisen yhteyden, keskinäisen tutustumisen ja luottamuksen rakentamisen pohjalta on edetty toiminnalliseen yhteistyöhön.
- Ekumeenisissa tapaamisissa kannattaa olla mukana laajempi edustus, papiston lisäksi muita työntekijöitä ja seurakuntalaisia. Näin arjen ekumenia voi tulla näkyvämmiin esiin ja laajemmin huomioiduksi.
- Ystävyysseurakunta-ajatusta voi laajentaa uusiin etnisiin ryhmiin, samoin kummitoimintaa. Kotimainen vaihtoehto olisi täydennys kansainväliseen ystävyysseurakuntatoimintaan. Ystävyysseurakuntatoimintaan kuuluu vastavuoroisuuden periaate. Paikallinen ystävyysseurakunta voi olla aina mukana jumalanpalveluksen esirukouksessa, ja sen jäseniä voi kutsua mukaan jumalanpalveluksen suunnitteluun ja toteutukseen. Myös ateriyhteys, musiikki, rukous, tiedon jakaminen ja aktiivinen vapaaehtoistoiminta ovat tärkeitä.
- Seurakunnissa on käyty ja kannattaa käydä keskustelua siitä, ketä voidaan ottaa kirkon tiloihin. Tiukkaan lukkoon lyödyt periaatteet vievät jouston mahdollisuuden. Haluamme kannustaa oikeudenmukaisiin ja joustaviin käytännön ratkaisuihin suhtautumisessa seurakunnan omaisuuteen ja välineisiin.

Kirkon monikulttuurisen työn työryhmä, kevät 2012